

Politički kontekst

U skladu s UN-ovom Deklaracijom o uklanjanju nasilja nad ženama (1993.) nasilje nad ženama (NNŽ) shvaća se kao „bilo koji čin rodno uvjetovanog nasilja koje rezultira, ili može rezultirati, fizičkom, spolnom ili psihološkom povredom ili patnjom žene“. Svi oblici nasilja nad ženama ozbiljno krše i pogoršavaju ili poništavaju uživanje ljudskih prava žena kao što su temeljna prava žena na život, sigurnost, slobodu, dostojanstvo i fizičku i emocionalnu cjelovitost, i stoga ih vlade ne smiju ignorirati.

Vijeće Europske unije donijelo je tri skupa zaključaka:

- Vijeće je 2010. godine istaknulo potrebu za pojačanim prikupljanjem podataka o raširenosti nasilja nad ženama i djevojkama.
- Vijeće je 2012. godine pozvalo države članice da se „pobrinu da servisi za potporu žrtvama nasilja budu primjereno opskrbljeni te da se primjenjuje perspektiva rodne ravnopravnosti“, te je pozvalo/zatražilo od Komisije da razmotri dodatne pravne mehanizme i razvije europsku strategiju borbe protiv rodno uvjetovanog nasilja.
- Vijeće je 2014. godine pozvalo države članice da pristupe rješavanju problema nedovoljnog izvješćivanja poboljšanjem pristupa uslugama i osnivanjem prikladnog i održivog financiranja za borbu protiv rodno uvjetovanog nasilja i genitalnog sakaćenja žena.

Direktiva o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela (Direktiva 2012/29/EU)

- prepoznaje nasilje nad ženama kao rodno uvjetovano nasilje te ističe potrebu za specijaliziranim uslugama za ranjive skupine žrtava kao što su žene žrtve seksualnog nasilja.

Direktiva o europskom nalogu za zaštitu u području upravnog, građanskog i kaznenog prava

- osigurava da se zahtjevi izdani u odnosu na ograničavanje pristupa i zaštitu koji su doneseni u jednoj državi članici mogu priznati diljem EU-a. Žene koje su bile žrtve nasilja u obitelji zaštićene su od nasilnika u slučaju da putuju bilo gdje unutar Europske unije.

Uredba 606/2013 o uzajamnom priznavanju zaštitnih mjera u građanskim stvarima

Europska komisija

- financirala je brojne europske projekte namijenjene uklanjanju nasilja nad ženama u sklopu programa Daphne III i PROGRESS, a to će i dalje činiti putem programa Prava, jednakost i državljanstvo koji se dodatno financira sredstvima u sklopu programa Pravosuđe;
- dostojanstvo, integritet i prekid rodno uvjetovanog nasilja prioritetno je područje Strategije Europske komisije za ravnopravnost između žena i muškaraca za razdoblje 2010. – 2015.;
- godine 2013. Komisija je objavila političku komunikaciju o ukidanju genitalnog sakaćenja žena (GSŽ) i niz akcija, te je pozvala na poduzimanje konkretnih mjera u državama članicama.

Strateški ciljevi BPfA-a i pokazatelji EU-a

- D.1.** Poduzeti integrirane mjere sprečavanja i uklanjanja nasilja nad ženama.
- D.2.** Proučiti uzroke i posljedice nasilja nad ženama te učinkovitost preventivnih mjera.
- D.3.** Ukloniti trgovinu ženama i pomoći žrtvama nasilja koje je posljedica prostitucije i trgovanja ljudima.

Vijeće EU-a potvrdilo je niz pokazatelja u tom području koji su predloženi 2002. godine tijekom predsjedanja Španjolske i Danske te 2004. godine tijekom predsjedanja Irske. Tijekom predsjedanja Cipra 2012. godine ponovno je razmotren pokazatelj o potpori žrtvama. Trenutačno je deset pokazatelja u tom području koji se uglavnom usredotočuju na obiteljsko nasilje nad ženama i/ili nasilje u kojem je nasilnik ženin partner te na spolno uznemiravanje na radnome mjestu.

U bazi podataka „Žene i muškarci u EU-u – činjenice i brojke“ koju je razvio Europski institut za ravnopravnost spolova nalaze se najnoviji podaci i informacije o ovim indikatorima

koji su dostupni na adresi <http://eige.europa.eu/content/women-and-men-in-the-eu-facts-and-figures>

Zaključci na temelju podataka prikupljenih diljem EU-a

Rodno uvjetovano nasilje rastući je prioritet država članica

Od prošlog općeg pregleda BPfA-a države članice EU-a napravile su znatan napredak u tom području u odnosu na donošenje novog zakonodavstva i razvoj i primjenu novih mjera kojima se rješavaju različiti oblici nasilja. Nekoliko država članica uvelo je u kazneni zakon definicije rodno uvjetovanog nasilja te nasilja nad ženama od strane intimnog partnera.

U proteklih pet godina postignut je jasan dogovor na razini EU-a o donošenju i implementaciji Nacionalnih akcijskih planova kako bi se okončalo nasilje nad ženama, i većina država članica donijela je te planove. Većina nacionalnih planova i strategija usredotočuje se na obiteljsko nasilje te ostale oblike nasilja kao što su fizičko nasilje, seksualno nasilje, psihološko nasilje, uhođenje, genitalno sakaćenje žena, ubojstva žena te spolno uznemiravanje na radnome mjestu.

Nedovoljna specijalizirana potpora ženama koje su preživjele nasilje

Službe za pružanje potpore ženama ne nude samo potporu pojedinim ženama već igraju i važnu ulogu u podizanju svijesti i promjeni društvenih stavova. Godine

2012. sedamnaest država članica otvorilo je nacionalnu liniju za pomoć ženama, a 25 država članica otvorilo je specijalizirana skloništa za žene.

Određene pozitivne promjene primijećene su između 2012. i 2013. godine kada su diljem EU-a otvorena nova skloništa. Međutim, u gotovo svim izvješćima CEDAW-a navodi se da je financiranje specijaliziranih službi za žene smanjeno, nedovoljno ili neodrživo. Financiranje radi postizanja visoko kvalitetnih i održivih službi za žene još nije planirano diljem EU-a, ali je prijeko potrebno.

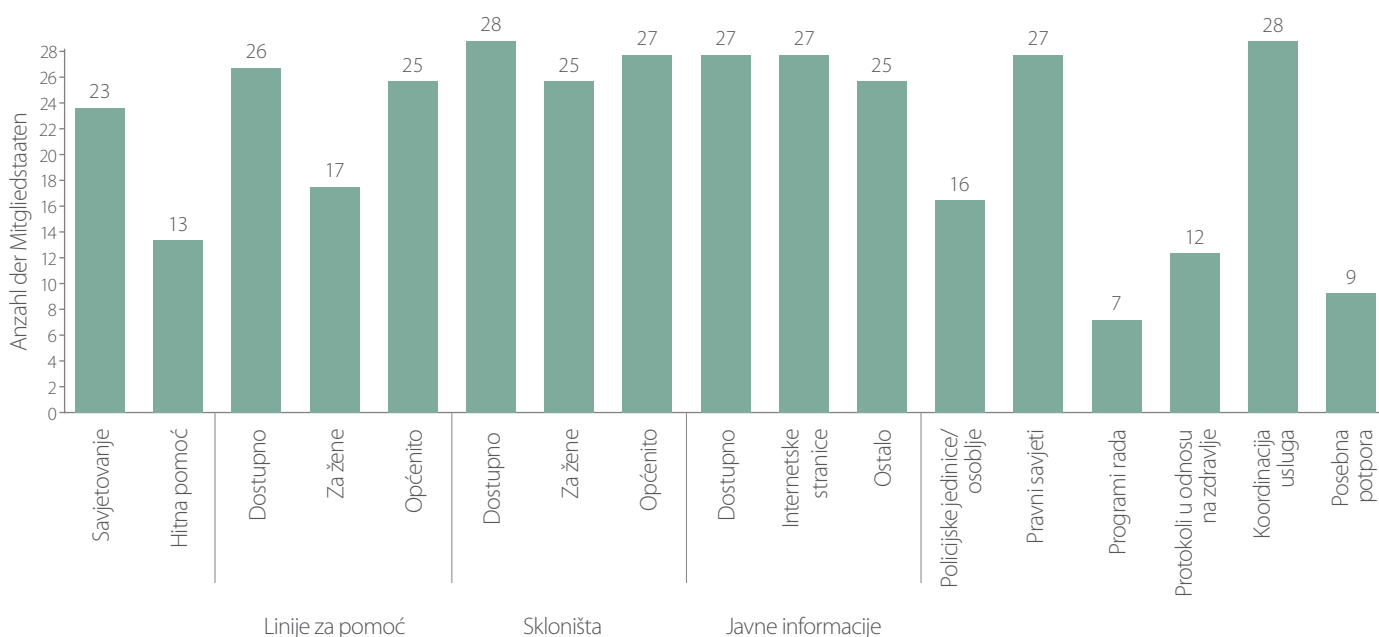
Sustavi zdravstvene skrbi se sve više bave rješavanjem nasilja nad ženama

Potreba za organizacijom učinkovite reakcije zdravstvene skrbi na nasilje nad ženama u EU-u šire je prepoznata u proteklih pet godina te je potvrđena zahvaljujući istraživanju FRA-e kojim se pokazalo da se većina žena koja preživi obiteljsko nasilje za pomoć prvo obrati sektoru zdravstvene skrbi. Osim osiguravanja obuke za zdravstveni sektor ključne su i smjernice i protokoli koji uključuju upućivanje na daljnje korake. Kako bi se omogućila daljnja upućivanja, održivi centar za pružanje usluga ženama žrtvama nasilja mora postojati. U ovom trenutku samo 12 država članica ima te protokole.

Države članice pružaju potporu poboljšanju dostupnosti, kvalitete i usporedivosti podataka o nasilju nad ženama

Između 2000. i 2014. godine sve države članice EU-a provele su najmanje jedno ispitivanje o učestalosti nasilja nad ženama. Administrativni izvori podataka o različitim oblicima nasilja nad ženama najčešće su dostupni u policiji,

SPECIJALIZIRANE SLUŽBE ZA ŽENE ŽRTVE NASILJA U EU-28 PREMA VRSTI SLUŽBE, 2012.

Izvor: EIGE, Nasilje nad ženama – Potpora žrtvama, 2012.

zatim pravosudnom sustavu (statistički podaci u sudovima) te ostalim sektorima (zdravstvo, socijalne službe).

Objavom istraživanja na razini EU-a o učestalosti nasilja nad ženama koje je 2014. godine provela Agencija za temeljna prava dostignuta je ključna točka u procjeni učestalosti nasilja nad ženama u Europskoj uniji. Prema podacima iz istraživanja jedna od tri žene u EU-u doživjela je određen oblik fizičkog i/ili seksualnog nasilja nakon 15. godine života, što je ukupno 62 milijuna žena. Jedna od deset žena doživjela je neki oblik seksualnog nasilja, a jedna od 20 žena doživjela je silovanje nakon svoje 15. godine života.

Programi za počinitelje sve su više prepoznati

Konvencijom iz Istanbula (članak 16.) zahtijeva se uspostava programa za počinitelje nasilja nad ženama čiji je

cilj učenje o nenasilnom ponašanju u odnosima u cilju sprečavanja dodatnog nasilja i promjene obrazaca nasilničkog ponašanja. Većina država članica nudi programe za počinitelje, a većina ih se usredotočuje na psihološko ili psihijatrijsko liječenje, savjetovanje i terapiju.

Veća dostupnost obuke stručnjaka/inja

Integracija oblika nasilja nad ženama u osnovnu obuku stručnjaka/inja i razvoj jasnih politika i smjernica za stručnjake/inje potrebni su radi učinkovite potpore preživjelim te primjene postojećih mjera. Dok je većina država članica prepoznala važnost obuke, samo mali broj njih redovno financira obuku u tom području. Znatno dio obuke provode NVO-ovi, a ponekad za svoj rad ne dobivaju nikakva financijska sredstva.

Zaključci iz EIGE-ovog rada na dobrim praksama

Specijalizirana obuka o nasilju u obitelji za buduće članove policije Velikog Vojvodstva – Luksemburg

Luksemburg je 2003. godine usvojio zakon o nasilju u obitelji koji uključuje odredbe o udaljavanju počinitelja/ica nasilja u obitelji iz obiteljskog doma. Zakon je također ustanovio Odbor za suradnju stručnjaka/inja koji/e se bore protiv nasilja, a koji okuplja zainteresirane aktere (ministarstva, sudove, policiju i nevladine organizacije koje se bave nasiljem u obitelji). Kao sljedeći korak, nevladine organizacije i policija Velikog Vojvodstva su razvili poseban modul obuke za sve nove pripadnike/ce policijskih snaga kao dio njihove osnovne obuke, a koji je također bio organiziran za zaposlene pripadnike/ce policije za vrijeme njihovog stručnog usavršavanja, pri čemu su upute za pisanje izvještaja za predaju javnom/oj tužitelju/ici i informacijske karte za žrtve i počinitelje/ice bili dodani obuci. U toku 2004. godine, ukupno 1000 pripadnika/ca policije u grupama od 20 do 30 sudionika/ca je pohađalo 36 obuka u trajanju od jednog tjedna. Od tada se provodi redovna obuka 60 policijskih službenika/ca godišnje.

CAADA IDVA obuka— Ujedinjena Kraljevina

Koordinirana akcija protiv nasilja u obitelji (CAADA) je osmislila obuku za podizanje stručne kvalifikacije Nezavisnih savjetnika/ca za nasilje u obitelji (IDVA) koji/e rade sa žrtvama koje žive u najvećem riziku od povrede. Kvalifikacija je podržana od strane UK Home Office-a i akreditirana od strane Open College Networks (OCN) kao stupanj 3. Od 2005. godine CAADA je obučila više od 1700 nezavisnih savjetnika/ca s ciljem osposobljavanja stručnjaka/inja kako bi učinili/e žrtve zlostavljanja u obitelji i njihovu djecu sigurnijim. Obuka se provodi u toku 14 dana, organizirana je u pet cjelina, i pruža priliku stručnjacima/kinjama da razviju osnovni „IDVA paket“ vještina koji uključuje provođenje motivacijskih intervjua, primjenjivanje stupnjeva promjena, aktivno slušanje, asertivnost, pregovaranje i poticanje na veću društvenost. Od 2500 slučajeva analiziranih u CAADA-ovom izvještaju iz 2012. godine „Mjesto veće sigurnosti“, 63 % žrtava je izjavilo da je nasilje prestalo nakon intervencija nezavisnih savjetnika/ca, dok je 71 % žrtava izjavilo da su se osjećali sigurnije. Najznačajnija smanjenja su primijećena u slučajevima seksualnog zlostavljanja. Žrtve su također prijavile poboljšanje svojeg stanja nakon intervencija nezavisnih savjetnika/ca: 69 % ispitanika/ca je izjavilo da se kvaliteta njihovih života poboljšala dok je 77 % sa sigurnošću znalo kako dobiti podršku u budućnosti.

POBOLJŠANJA I PREPREKE U PODRUČJU D: NASILJE NAD ŽENAMA

POBOLJŠANJA

- Povećana vidljivost nasilja nad ženama u proteklih nekoliko godina.
- U sklopu istraživanja prikupljeni su novi podaci o nasilju nad ženama.
- Države članice poduzele su radnje radi ojačavanja zakonodavnog i institucionalnog okvira s ciljem borbe protiv nasilja nad ženama.
- Postojeće mjere i radnje moguće je nadograditi i poboljšati s ciljem borbe protiv nasilja nad ženama i zadovoljavanja minimalnih standarda diljem EU-a.

PREPREKE

- Nasilje nad ženama široko je rasprostranjeno i složeno: za borbu protiv nasilja potrebni su snažna politička volja i financiranje.
- Izvješća CEDAW-a ukazuju na to da je smanjeno financiranje specijaliziranih službi za žene.
- Specijalizirana potpora ženama koje su preživjele nasilje još je uvijek nedovoljna.

Put prema naprijed za EU

- Postoji potreba za osiguranjem značajne političke volje i financiranja ne bi li se dalje razvijale postojeće mjere i aktivnosti okrenute borbi protiv nasilja nad ženama, te za poboljšanjem tih mjera na način da se u svim državama članicama osigura zadovoljavanje minimalnih standarda potpore osobama koje su preživjele nasilje.
- Prikupljanje podataka o učestalosti, te administrativnih podataka prikladne kvalitete ključno je za procese praćenja i implementacije vezanih za nasilje nad ženama.
- Izravne oblike nasilja nad ženama potrebno je rješavati vezano za standarde, stavove i stereotipove (koji dovode do neizravnih oblika nasilja) koji podupiru nasilje nad ženama te neravnopravnost spolova uopće.
- Borba protiv nasilja nad ženama ne može biti učinkovita bez uključivanja i sudjelovanja muškaraca. Patrijarhalna kultura, dominantna muževnost i rodne norme podupiru rodno uvjetovano nasilje; ono se može riješiti jedino sudjelovanjem muškaraca i kritičkom procjenom patrijarhalnih struktura i dominantne muževnosti.

Europski institut za ravnopravnost spolova (EIGE)

Europski institut za ravnopravnost spolova je centar znanja o ravnopravnosti spolova Europske unije. EIGE pruža podršku kreatorima politika i svim relevantnim institucijama u njihovim nastojanjima da ravnopravnost između žena i muškaraca postane stvarnost za sve Europljane i šire tako što im pruža konkretnu stručnu podršku i uvid u usporedive i pouzdane podatke o rodnoj ravnopravnosti u Europi.

Više informacija dostupno je na <http://eige.europa.eu/>

Informacijski dokumentacijski centar (RDC) pri Europskom institutu za ravnopravnost spolova je inovativno i praktično oruđe razvijeno s ciljem pružanja pomoći u lociranju ključnih izvora o ravnopravnosti spolova, omogućavanja razmjene znanja među onima koje zanimaju politike za ravnopravnost spolova, i s ciljem kreiranja virtualnog prostora za razgovor i diskusiju.

Više informacija dostupno je na <http://eige.europa.eu/rdc>

Kontakt:

Europski institut za ravnopravnost spolova
Gedimino pr. 16, LT-01103 Vilnius, LITVA
Tel. +370 5 215 7444, Tel. +370 5 215 7400

facebook.com/eige.europa.eu

twitter.com/eurogender

youtube.com/eurogender

<https://eurogender.eige.europa.eu>

ISBN 978-92-9218-563-3

doi:1 **MISSING**

MH-04-15-022-DE-N